

ПРАВОВА ПРИРОДА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА ЗА ПРОЯВ НЕПОВАГИ ДО СУДУ

LEGAL NATURE OF LIABILITY LAWYERS FOR CONTEMPT OF COURT

Заборовський В.В.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри цивільного права

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Манзюк В.В.,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри господарського права

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

У статті досліджено правову природу відповідальності адвоката за прояв неповаги до суду. Розглянуто стан правового регулювання відповідальності за прояв неповаги до суду в іноземних державах, зокрема в країнах англосаксонської правової системи. Зроблено висновок, що наявні положення національного законодавства, які регламентують таку відповідальність, вказують на можливі непередбачувані наслідки в їх застосуванні. Така непередбачуваність пов'язується з тим, що в українському законодавстві відсутнє легально закріплене поняття «неповага до суду», натомість є значна кількість оціночних понять.

Ключові слова: адвокат, неповага до суду, відповідальність адвоката, прояв неповаги до суду, злісне ухилення.

В статье исследована правовая природа ответственности адвоката за проявление неуважения к суду. Рассмотрено состояние правового регулирования ответственности за проявление неуважения к суду в зарубежных государствах, в частности в странах англосаксонской правовой системы. Сделан вывод, что имеющиеся положения национального законодательства, регламентирующие такую ответственность, указывают на возможные непредсказуемые последствия в их применении. Такая непредсказуемость связана с тем, что в украинском законодательстве отсутствует официальное понятие «неуважение к суду», зато есть значительное количество оценочных понятий.

Ключевые слова: адвокат, неуважение к суду, ответственность адвоката, проявление неуважения к суду, злостное уклонение.

In this paper, an analysis the legal nature of the liability lawyer for contempt of court. In this paper the status of legal regulation of liability for contempt of court in the foreign countries, in particular in the Anglo-Saxon legal system. It is concluded that the existing national legislation governing such liability, point to possible unintended consequences in their application. Such unpredictability stems from the fact that the Ukrainian legislation there is no formal concept of "contempt of court", and has a significant amount of assessment concepts.

Key words: attorney, contempt of court, lawyer responsible, contempt of court, willful refusal.

Постановка проблеми. Одним із найбільш поширених приводів для дисциплінарної відповідальності адвоката є звернення суду (судді) до відповідних кваліфікаційно-дисциплінарних комісій щодо проявів неправомірної поведінки адвокатів. Водночас найбільш уживаною підставою, якою обґрунтовують суди (судді) такі звернення до кваліфікаційно-дисциплінарних комісій, є їх вказівка на правопорушення, що посягають на встановлений порядок здійснення правосуддя в Україні, а саме на вчинення адвокатом діяння, яке кваліфікується ними як неповага до суду.

Аналіз наукових публікацій. Проблема визначення правової природи відповідальності адвоката за прояв неповаги до суду була предметом досліджень низки науковців. Серед учених, які вивчали окремі аспекти цієї проблеми, доцільно згадати О.В. Брілліантова, Т.В. Варфоломєєву, М.Л. Гальперіна, Ю.В. Калашника, А.Я. Процика, С.Ф. Сафулька, А.В. Рагуліна, С.А. Рахутіна, Д.П. Фіолєвського та інших. Водночас і нині залишається достатня кількість дискусійних питань у цій сфері.

Метою статті є аналіз правової природи відповідальності адвоката за прояв неповаги до суду. Для її досягнення необхідно виконати такі завдання: розкрити сутність поняття «прояв неповаги до суду», проаналізувати норми українського законодавства, що регулюють це питання; дослідити стан правового регулювання відповідальності за прояв неповаги до суду в іноземних країнах, зокрема в країнах англосаксонської правової системи; на основі проведеного аналізу виявити прогалини й недоліки правового регулювання щодо відповідальності адвоката за прояв неповаги до суду.

Виклад основного матеріалу. У ч. 1 ст. 43 Правил адвокатської етики [1] відмічено, що у взаємовідносинах між судом та адвокатом останній повинен дотримуватися вимог чинного процесуального законодавства, законодав-

ства про адвокатуру й адвокатську діяльність, про судову-стрію і статус суддів, іншого законодавства, яке регламентує поведінку учасників судового процесу, а також вимог Правил адвокатської етики, не виявляти неповагу до суду (суддів), поводитись гідно й коректно.

Майже в усіх процесуальних кодексах містяться ідентичні норми (ч. 3 ст. 162 Цивільного процесуального кодексу України, ч. 2 ст. 134 Кодексу адміністративного судочинства України, ч. 4 ст. 74 Господарського процесуального кодексу України), відповідно до яких учасники процесу, а також інші особи, присутні в залі судового засідання, зобов'язані беззаперечно виконувати розпорядження головуєчого, дотримуватися в судовому засіданні встановленого порядку та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну зневагу до суду чи встановлених у суді правил. За неповагу до суду винні особи притягуються до відповідальності, встановленої законом. З огляду на аналіз наведених норм можна дійти висновку, що за вчинення будь-якого з вказаних діянь (зокрема, недотримання розпоряджень головуєчого), навіть за перше їх вчинення, адвоката може бути притягнуто до відповідальності.

Вияток у цьому випадку становить лише кримінальне судочинство, оскільки в ч. 2 ст. 330 Кримінального процесуального кодексу України передбачено, що в разі невиконання розпорядження головуєчого прокурором чи захисником головуєчий робить їм попередження про відповідальність за неповагу до суду. За повторного порушення порядку в залі судового засідання їх може бути притягнуто до відповідальності, встановленої законом. Тобто мова йде вже про необхідність систематичного (не менше ніж дворазового) вчинення діянь, якими адвокат порушує порядок у залі судового засідання.

Крім вищевказаних норм процесуальних кодексів про притягнення винних осіб до відповідальності за неповагу

до суду, майже ідентичні норми містяться в ч. 4 ст. 129 Конституції України та ст. 50 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» [2]. Варто звернути увагу також, що відповідно до п. 6 ч. 4 ст. 48 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» встановлення відповідальності за неповагу до суду розглядається як одна з умов забезпечення незалежності судді.

У цьому випадку слід не забувати також, що за вчинення одного й того ж діяння до адвоката може бути застосовано, наприклад, не лише адміністративне стягнення. Так, застосування до адвоката заходів адміністративного впливу не є перешкодою для звернення суду до регіональних кваліфікаційно-дисциплінарних комісій із метою застосування до адвоката за вчинення такого діяння також заходів дисциплінарного впливу.

За вчинення адвокатом діянь, які можуть бути кваліфіковані судом як неповага до нього, адвокат притягується до відповідальності, встановленої законом. Зокрема, ст. 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення передбачено, що неповага до суду, яка знайшла вираження в злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в невідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а також вчинення будь-яких дій, які свідчать про явну зневагу до суду чи встановлених у суді правил, тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Як свідчить правозастосовна практика судів, у більшості випадків суди, ініціюючи перед відповідними кваліфікаційно-дисциплінарними палатами питання про дисциплінарну відповідальність адвоката, вказують, що адвокатом було вчинено діяння, яке перешкоджало вчиненню правосуддя та містило ознаки неповаги до суду.

На жаль, чинним українським законодавством не лише не розкривається поняття «неповага до суду» та не зазначаються її кваліфікуючі ознаки, а й не вказується на конкретний перелік діянь, вчинення яких може бути розцінене судом як неповага до нього. Тому заслуговує на увагу Закон СРСР «Про відповідальність за неповагу до суду» від 2 листопада 1989 року [3], що містив повний перелік діянь, які варто кваліфікувати як неповагу до суду. До цих діянь належать такі: втручання у вирішення судових справ; погроза щодо судді чи народного засідателя; образа судді або народного засідателя; невиконання судового рішення; прояв неповаги до суду (що виражається в злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в непокорі зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуючого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а також вчинення ким-небудь дій, що свідчать про явну зневагу до суду чи встановлених у суді правил); перешкоджання явці до суду народного засідателя, невжиття заходів щодо окремої ухвали (постанови) суду або подання судді.

У цьому разі необхідно враховувати також думку науковців, які досліджували поняття «неповага до суду». Так, І.Я. Русенко зазначає: «Неповага до суду – це дуже широке поняття. Це великий спектр дій і вчинків як учасників процесу, так і слухачів, які заважають судді вести процес, що свідчать про зневажливе ставлення до судочинства чи правосуддя. Неповагою до суду може бути некоректна поведінка присутніх у залі, образливі висловлювання щодо суду, непокоря суду, зневажливе ставлення до зауважень суду, хамство, вигуки» [4].

Розкриваючи питання про поняття «неповага до суду», необхідно звернути увагу також на те, що чинне національне законодавство України фактично пов'язує розуміння цього поняття винятково з розглядом справи в тому чи іншому провадженні, у межах конкретного судового засідання. Цю ж позицію відтворено в пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу

України про адміністративні правопорушення щодо удосконалення відповідальності за зрив розгляду судових справ та прояв неповаги до суду» [5], у якій зазначено, що чинне законодавство не визначає відповідальність за прояви неповаги до суду поза приміщеннями органів судової влади. Цим законопроектом пропонувалося доповнити чинну ст. 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення, зокрема, шляхом встановлення відповідальності за дії, вчинювані поза межами судового засідання з метою завдати шкоди авторитету суду або вплинути на неупередженість суду.

На підтвердження цієї думки наведено позицію українського законодавця, який критикує судді в засобах масової інформації з метою схилити його до вчинення чи невчинення певних процесуальних дій або ухвалення певного судового рішення розглядає як кримінальне правопорушення. Так, ст. 376 Кримінального кодексу України передбачено, що втручання в будь-якій формі в діяльність судді з метою перешкодити виконанню ним службових обов'язків чи домогтися винесення неправосудного рішення карається або штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців. Тоді як у п. 11 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про незалежність суддів» [6] вказується, що під втручанням у діяльність судових органів слід розуміти вплив на суддю в будь-якій формі (прохання, вимоги, вказівки, погрози, підкупу, насильства, критики судді в засобах масової інформації до вирішення справи у зв'язку з її розглядом тощо) з боку будь-якої особи з метою схилити його до вчинення чи невчинення певних процесуальних дій або ухвалення певного судового рішення. При цьому не має значення, за допомогою яких засобів, на якій стадії процесу та в діяльність суду якої інстанції здійснюється втручання.

Як уже зазначалося, в українському законодавстві прояв неповаги до суду не вважається злочином, а за вчинення такого правопорушення встановлено адміністративну відповідальність. У цьому разі потрібно звернути увагу, що багато країн за вчинення такого правопорушення, як правило, передбачають кримінальну відповідальність. Зокрема, російський законодавець неповагу до суду, яка виразилася в образі учасників судового розгляду, кваліфікує як кримінально каране правопорушення (ст. 297 Кримінального кодексу Російської Федерації [7]).

Достатньо суворі заходи відповідальності за прояв неповаги до суду передбачено також країнами англосаксонської правової сім'ї. О.В. Тимошук вказує, що в цих країнах важливим засобом зміцнення авторитету судів і суддів є судове переслідування за неповагу до суду, яке трактується досить широко. Учений зауважує, що неповагою до суду може бути будь-яке втручання у відправлення правосуддя: передчасні публікації в пресі, переговори з присяжними, тиск на сторони та свідків, недозволена поведінка в суді, невідкорення наказу суду [8, с. 7].

Цілком згодні з твердженням О.В. Тимошук, оскільки Законом про неповагу до суду 1981 року (Contempt of Court Act 1981) [9] в Англії встановлено дію «правила суворої відповідальності» (the strict liability rule), що означає верховенство права, згідно з яким особа відповідає за втручання в здійснення правосуддя незалежно від того, чи мала вона намір зробити це. У юридичній літературі ці діяння також названо злочинами абсолютної відповідальності, оскільки кримінальна відповідальність може настати за сам факт їх вчинення, тобто без встановлення вини [10, с. 136].

Суворі заходи покарання за неповагу до суду встановлено також у США. Неповага до суду, як зазначає У. Бернам, може розцінюватися як цивільно-правова (civil) або як кримінально-правова (criminal) «неповага до суду» (contempt of court) та може спричинити застосування по-

карання у вигляді позбавлення волі. Під кримінально-правовою неповагою до суду розуміється будь-який акт непокорі суду, що сприймається як виклик його владі, акт перешкоджання правосуддю, а також порушення встановлених правил поведінки в суді – пряма неповага до суду (direct contempt of court), тоді як цивільно-правовою неповагою до суду вважається невиконання судового розпорядження, винесеного на користь іншої сторони [11, с. 411].

Про широке трактування поняття «неповага до суду» в країнах англосаксонської правової системи говорить також М.Л. Гальперін. Так, учений зазначає: «Під неповагою до суду в Англії та США, як правило, розуміється діяння (дія або бездіяльність) учасника судового процесу, яке завдає прямої чи непрямої шкоди нормальному ходу судового розгляду. Судову ухвалу про притягнення до відповідальності за неповагу до суду може бути винесено у зв'язку з порушенням процесуального обов'язку, який встановлюється судовим актом, демонстрацією зневажливого ставлення до судді, перешкоджанням здійсненню правосуддя внаслідок порушення порядку в судовому засіданні або публікацією в пресі матеріалів, які можуть вплинути на справедливий судовий розгляд» [12, с. 55]. Про широке трактування й суворі заходи відповідальності за неповагу до суду в країнах англосаксонської правової системи свідчить хоча б така ситуація: 18-річна мешканка Маямі за некоректне висловлювання й жест на адресу судді, а також за сміх під час судового засідання отримала тюремне ув'язнення на 30 діб та сплату значного за розмірами штрафу (10 тис. доларів США) [13].

У цьому разі варто враховувати, що правова свідомість і правова культура в американському суспільстві перебувають на такому рівні, коли вони надають змогу повною мірою сприймати цю позицію американського законодавця щодо правового регулювання відповідальності за неповагу до суду. Так, С.А. Рухтін зазначає: «Логічно допускаючи можливість прояву несумлінності посадовими особами на роботі, американці дуже болісно сприймають лжесвідчення та інші форми неповаги до суду. Недобросовісний чиновник, який перешкоджає здійсненню правосуддя, в очах суспільства миттєво стає ізгоєм, який зазіхає на основу основ суспільства – рівність усіх перед законом і судом» [14, с. 106].

На наше глибоке переконання, існування такого широкого розуміння поняття «неповага до суду» та закріплення суворих санкцій за діяння, у яких виражається ця неповага, можливі лише в тому випадку, коли принципи законності й верховенства права, принципи рівності та незалежності учасників процесу не будуть декларативними в суспільстві, а дотримуватимуться всіма учасниками процесу, у тому числі й суддями. Тому показовою є ситуація, коли в США суддя округу Іонія в штаті Мічиган Р. Воут оштрафував сам себе за те, що його телефон гучно задзвонив під час слухання справи, зазначивши при цьому, що він як суддя повинен являти собою приклад поваги до закону [15].

Необхідність існування такої правової категорії, як «повага до суду», та встановлення відповідальності за діяння, які її підривають, не викликає сумнівів. Багато науковців звертають увагу на необхідність ставлення до суду з відповідною повагою та вказують на можливу небезпеку в разі здійснення учасниками процесу дій, що свідчать про неповагу до суду. Зокрема, доктор юридичних наук О.В. Брілліантов вказує: «Небезпека неповаги до суду, що виражається в образі учасників судового розгляду, судді, присяжного засідателя чи іншої особи, яка бере участь у відправленні правосуддя, полягає в тому, що вона порушує нормальну діяльність суду, підриває його статус, створює в залі судового засідання обстановку знервованості, яка заважає суду та іншим учасникам судового розгляду всебічно, повно й об'єктивно дослідити обставини, що мають значення для правильного вирішення справи» [16, с. 15]. Такої ж позиції дотримується В.В. Хахін, який зазначає, що це діяння спрямовується на підриччя честі й гідності учасників судового розгляду, вказуючи при цьому, що авторитет суду повинен бути незаперечним [17, с. 212]. Заслужує на повагу також позиція А.Я. Процика, який стверджує, що до суду необхідно ставитися з повагою, адже такою поведінкою особа не лише виявляє особисту культуру, а й фактично визнає необхідність дотримання тих законів і правил поведінки, що існують у державі [18, с. 12].

Висновки. Згодні з позицією законодавця про необхідність існування відповідальності за діяння, у яких проявляється неповага до суду, проте вважаємо, що наявні положення національного законодавства, які регламентують таку відповідальність, вказують на можливі непередбачувані наслідки їх застосування. Такої ж думки дотримується Ю.В. Калашник, який вказує: «У національному законодавстві фактично не дотримується принцип правової визначеності щодо підстав притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду, норми законів і підзаконних актів закріплюють оціночні поняття («злісне ухилення», «явна зневага», «порушення порядку»), тлумачення яких може носити суб'єктивний характер та бути далеким від «букви й духу» закону, що підтверджується практичними прикладами» [19, с. 8].

Непередбачуваність у наслідках застосування норм, які регламентують відповідальність за неповагу до суду, пов'язується з тим, що в українському законодавстві відсутнє легально закріплене поняття «неповага до суду», натомість є багато оціночних понять. Не наводить національний законодавець також перелік ознак, які надали б можливість відмежувати це діяння від інших подібних діянь (наприклад, обгрунтованої критики адвокатом судді). Не надано в українському законодавстві й повний перелік діянь, які варто кваліфікувати як неповагу адвоката до суду. Усе це на практиці призвело до випадків практично «самостійного» визначення суддею діянь адвоката, які можуть розцінюватися як неповага до суду. А це, на жаль, не виключає на практиці можливість упередженого підходу судді до діянь того чи іншого адвоката.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Правила адвокатської етики : затверджені Установчим З'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vkdk.org/pravil-advokatskoji-etiki>.
2. Про судоустрій та статус суддів : Закон України від 7 липня 2010 року № 2453-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 41–45. – Ст. 529.
3. Об ответственности за неуважение к суду : Закон СССР от 2 ноября 1989 года // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1989. – № 22. – Ст. 418.
4. Русенко І.Я. Проблеми практичного застосування юридичної відповідальності за прояв неповаги до суду / І.Я. Русенко // Актуальні питання державотворення в Україні очима молодих науковців : матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Тернопіль, 15 лютого 2012 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lex-line.com.ua/?language=ru&go=full_article&id=1164.
5. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо вдосконалення відповідальності за зрив розгляду судових справ та прояв неповаги до суду» від 27 серпня 2008 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=33161.
6. Про незалежність суддів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 13 червня 2007 року № 8 // Вісник господарського судочинства. – 2007. – № 4. – Ст. 6.
7. Уголовный кодекс Российской Федерации от 13 июня 1996 года № 63-ФЗ // Собрание законодательства РФ. – 1996. – № 25. – Ст. 2954.

8. Тимошук О.В. Неповага до суду – в законі / О.В. Тимошук // Юридичний вісник. – 2011. – № 28. – С. 7.
9. Contempt of Court Act at 27-th July 1981 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/49>.
10. Козочкин И.Д. Строгая ответственность в уголовном праве Англии и США / И.Д. Козочкин // Правоведение. – 2000. – № 1. – С. 136–149.
11. Правовая система США / У. Бернам ; науч. ред. В.А. Власихин. – М. : Новая юстиция, 2006. – Вып. 3. – 1216 с.
12. Гальперин М.Л. Ответственность в гражданском судопроизводстве: актуальные вопросы теории и процессуальной политики : [монография] / М.Л. Гальперин. – М. : Волтерс Клувер, 2011. – 256 с.
13. За смех в суде американка получила месяц тюрьмы [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zib.com.ua/ru/14238-za-smeh-v-sude-amerikanka-poluchila-mesyac-tyurmi-video.html>.
14. Рухтин С.А. Ответственность за неуважение к суду и эффективное правосудие – основные элементы государственной политики противодействия коррупции: опыт США / С.А. Рухтин // Адвокат. – 2009. – № 4. – С. 104–108.
15. Judge imposes fine on self for cell phone mishap [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sentinel-standard.com/article/20130412/NEWS/130419815>.
16. Бриллиантов А.В. Неуважение к суду: сложные вопросы квалификации / А.В. Бриллиантов // Уголовное право. – 2011. – № 4. – С. 15–20.
17. Ханин В.В. Проблемные аспекты квалификации неуважения к суду / В.В. Ханин // Инновационное развитие современной науки : сб. статей Междунар. науч.-практ. конф. (г. Уфа, 31 января 2014 года). – Уфа : РИЦ БашГУ, 2014. – Ч. 5. – С. 211–214.
18. Процик А.Я. Суд не може і не повинен дозволяти учасникам процесу виявляти неповагу до нього / А.Я. Процик // Закон і бізнес. – 2011. – № 31. – С. 1–12.
19. Калашник Ю.В. Відповідальність за прояв неповаги до суду : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.В. Калашник. – Запоріжжя, 2013. – 18 с.

УДК 342.56

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ В ЧОРНОБИЛЬСЬКІЙ ЗОНІ ВІДЧУЖЕННЯ

PROSECUTOR'S ACTIVITIES IN THE CHERNOBYL EXCLUSION ZONE

Матвієць А.А.,

*кандидат юридичних наук,
професор кафедри цивільно-правових дисциплін, старший радник юстиції
Національної академії прокуратури України*

Леяк Я.О.,

*аспірант
Національної академії прокуратури України,
юрист II класу*

Стаття присвячена висвітленню важливості діяльності органів прокуратури України у Чорнобильській зоні відчуження. Авторами розглянуто роль та напрями діяльності прокуратури України на вказаній території, та надано пропозиції щодо удосконалення правової регламентації роботи прокурора.

Ключові слова: прокурорська діяльність, повноваження прокурора, Прип'ятська спеціальна прокуратура, Чорнобильська зона відчуження, злочинність, охорона довкілля.

Статья раскрывает важность деятельности органов прокуратуры Украины в Чернобыльской зоне отчуждения. Авторами рассмотрены роль и направления деятельности прокуратуры Украины на указанной территории, и даны предложения по совершенствованию правовой регламентации работы прокурора.

Ключевые слова: прокурорская деятельность, полномочия прокурора, Припятская специальная прокуратура, Чернобыльская зона отчуждения, преступность, охрана окружающей среды.

The article is devoted to illuminating the importance of Prosecutor's Office' activities in the Chernobyl exclusion zone. The authors considered role and activities of the Prosecutor's Office on this territory and presented proposals to improve the legal regulation of the prosecutor's work.

Key words: prosecutorial activities, powers of the prosecutor, special prosecutor Pripjat, Chernobyl exclusion zone, crime, environment.

Актуальність теми. Багаторічний важкий досвід подолання Україною наслідків Чорнобильської катастрофи виявив багатоплановість існуючих проблем. Трагедія носить не лише внутрішньоукраїнський, а й загальнопланетарний масштаб, являючись найбільшою техногенною катастрофою в історії людства. Сумарне радіоактивне забруднення було еквівалентним випадінню радіоактивних речовин від вибуху кількох десятків таких атомних бомб, які були скинуті в 1945 р. над Хіросімою.

На сьогоднішній день українська частина зони відчуження складає близько 2600 км², включаючи міста Чорнобиль та Прип'ять. За площею ця зона більша, ніж площа 80 окремо взятих країн світу.

Безумовно, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи потребують комплексного науково обґрунтованого підходу з точки зору медичної, соціально-економічної,

екологічної, інших, зокрема правоохоронної політики держави.

Прокуратура України залишається провідним правоохоронним органом у сфері протидії злочинності в Україні, захисту прав громадян та інтересів держави. Її діяльність була предметом досліджень Г. Середи, Є. Блажівського, О. Головкина, І. Козьякова, Т. Корнякової, О. Толочка, М. Косюти, Ю. Дьоміна, М. Руденка та ін. Водночас питання прокурорської діяльності у Чорнобильській зоні відчуження залишаються, на нашу думку, малодослідженими.

Метою вказаної публікації є визначення особливостей діяльності органів прокуратури в Чорнобильській зоні відчуження.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до вимог Конституції України, на прокуратуру покладено реалізацію п'яти функцій, які акумулюють у собі її діяльність у